

святти образи — тоя на родния край и на неговата възлюбена. С тях той живее, и ги обича — бих казал — с болезненна нежност. Обичта му към родния край обзема всичките му помисли, купнежи, и достига до носталгия. Наред с тая обич, не по-малко силна, в него се гърчи и друга — обичта му към възлюбената. Към тях той се стреми с цялото си съществуване; те го преследват постоянно, като кошмар; за него те са непостижими, сливат се с мечтата му, с бляна му по щастие и покой — възжелава ги на сън и наяве. Далеч от тях, в минути на тъга и униние, често през тъмни нощи, той интуитивно долавя, че те са само мечта, която го обайва със своята лъжа; тогава най-ясно чувства гнета на суровата действителност; той съзнава, че купнежите му са купнежи по нещо, което не може да се постигне, и го овладява отчаяние. За него нощта става вечна, мраз сковава душата му, а от отбдащето очаква само студенина, скръб и страдание. И душата му замира в ридание по забенуваното, неизживяното, — по своята отлитнала младост. Сред тоя мрак и отчаяние се заражда и крепне последната му надежда — надежда за покой „гробнице, засенчено с дървета“. —

* * *

Творбите в другите две сбирки на Ракитина носят отпечатък на времето, през което са били създадени. И тук за пръв път е дълбоката обич на поета към родната земя, и тук редица битови картини покрай тия избраните поля, и тук — меланхолия и разочорование, но покрай това ясно се долавя новата насока, по която тръгва Ракитин — социалната. — Ракитин дълбоко и пълно чувства болката на цял народ, откъснат от своята челяд и мирни занятия, прокуден в далечен и непознат край през години на устрем да твори подвиг, — ала подвиг на холост. В тия песни не ще срещнете надутостта и патоса на нашите „казионни“ поети, не ще срещнете опиянения от победи, изкупени с костите на хиляди мъченици, и оди — на оръжието и кръвта. Напротив, в тихи, без претенция, песни той нашепва своята и тая на целия народ болка, общото страдание — лично и обществено — негли сред това страдание се ражда социалната му лирика, — вик за пощада, вопъл и протест.

Още в първата си песен — „Родина“ *) — Ракитин ни дава синтез на ония чувства и преживявания, предмет на които са песните в сбирката.

*) Сб. „Размирни години“ издание „Наша родина“ Плевен.